

Unutulmayan Anılar

– Ahmet Yüksel · 22 Eylül 2012

UNUTULMAYAN ANILAR.

Kebeben dibi olayı anısı.

Her insanın geçmişinden kalan bir anısı mutlaka vardır. Bu anıların kimisi bir roman bile olabildiği gibi kimisi de insanın hayatı boyunca hatırlayacağı unutmayacağı anılardır.

Benim de böyle bir anım vardır. Orta okul yıllarımdayken şimdi rahmetli olan annem ve yine rahmetli olan Yemen gazisi İsmail dayımdan dinlediğim anılardır.

Rahmetli İsmail dayım yemende kaldığı yedi yıl içinde nasıl savaştığını ve ne gibi zorluklarla karşılaştığını çöllerdeki zorlu yolculuklarını yaşamlarını anlatırdı ve ben sonra benim gibi daha nice gençlere ve hatta büyüklere de nasıl etkilenirdik onun anlattıklarından.

Annem in bana anlattığı hikayeler ise yine benim asla unutamayacağım hikayelerdir. Onun anlattıkları ise, hikayeden çok aslında yaşadığı tarihi gerçeklerdendi.

Adını taşıdığım dedem Ahmet'in Mısır Kanal savaşları ardından Gazze savaşlarını yaşadıkdan sonra evine dönüşü ve evindeki olaylar ve Deli baş Mehmet isyanındaki ölümüyle ilgili olaylardı. Ben en çok da bunun anlattıklarından etkileniyordum. Çünkü yüzünü hiç görmediğim adını taşıdığım Ahmet dedem onun babasıydı ve annem babasının deli baş isyanı sırasında ölümüne bire bir şahit olmuştu. Bunu bana anlatırken hep ağlardı. O yüzden ben de çok etkilenirdim.

Şimdi bu iki kişinin yani biri Yemen gazisi İsmail dayımın bana ve benim gibi daha birçok kişilere anlattıklarından özetle bahsedeceğim. Bir de Annemin bir dizi savaflara katılmış da ölümden kurtulmuş babasının cumhuriyetin kuruluşu dönemlerinde Delibaş Mehmet isyanında Ermenek ilçesinin "Kebendibi" mevkinde nasıl öldüğünden özetle bahsetmek istiyorum.

Bu yazı dizimin adını da Kebeben dibi koydum.

Okuyanlara kısa bir özet sunarak anılarımı onlarla paylaşmak bana mutluluk verecektir. Aşağıda özetle yazdığım anılarım aslında bir roman bile olabileceken ben bunu kendime hep bir anım olarak ayırmışım.

Özetleyeceğim anılarımda az da olsa hayal ürünü var ise de özellikle Annemin anlattıklarında yani dedemin deli baş Mehmet isyanında insanların isyana direnmesi sırasında öldürülüşü benim en çok unutmadığım konular içinde olduğundan bunu rahmetli annemin ağzından özetleyerek aynen yazıyorum.

KEBEN DİBİ

Dayım ve Yemen.

İsmail dayım aslında benim öz dayım değildir. Ama kendisi bize öz dayımdan daha yakın olmuş

biridir. Dedemin mahalle arkadaşı bağ bahçe arkadaşı ve bundan öte askerlik arkadaşıdır. Kendisi yedi yıl Yemen de kaldığından buradaki savaflara katıldığından görmüş geçirmiş biridir. Savafları çölleri buradaki zorlukları gören biri olarak anılarını ben orta okul yıllarımda onun ağzından çok dinlemişimdir.

Beynim onun anlattıklarıyla dopdoludur. Ya bir ceviz ağacının gölgesinde dinlenirken ya bir öğlen yorgunluğunda batırması yemiş arkasından kahvesi içerken çok anlatmıştır anılarını. Şimdi ben bu anılardan özetle biraz bahsetmek ve bu anılarımı sizinle paylaşmak istiyorum.

Sevgili okurlarım,

Benim çocukluğumda rahmetli annemden ve yine rahmetli Yemen gazisi İsmail dayımdan zaman, zaman bizzat dinlediğim adını taşıdığım dedem olan Ahmet'in, katıldığı Mısır ve Kanal savaflarındaki hatıralarıyla daha sonra, bizim kendisine her zaman dayımız dediğimiz ve bu şehit olmadan yine Yemen illerinden yedi yıl sonra tekrar sağ olarak geri dönebilmiş olan ve oralarda pek çok maceraları yaşamış olan, eski bir Yemen gazisi olan dayımız İsmail Cevzici'den sağ olduğu sıralarda çocukluğumda çokça dinlediğim onun Yemen hatıralarıyla yazdığım bu değerli yazıyı sizler okuduktan sonra, Anodulu gençlerinin nasıl Yemen'de, ve nasıl Kanal cephelerine, ve daha sonra sonra Mısır'da ve de daha sonra da Gazze gibi bir çok cephelerde, kahraman birer Anadolu askeri olarak istemedikleri bu yerlerde savaşmak mecburiyetinde kaldıklarını anlayacaksınız.

Aslı Türk olan güzel Anadolu muzun bağrından çıkmış savaflara gitmiş, kahraman askerlerimizin, leş kargası gibi vatanımıza her taraftan saldırmış olan yabancı askerlere karşı, çeşitli cephelerde o yıllarda nasıl ve hangi şartlar altında düşman kuvvetlerine karşı koyduğunu göreceksiniz ve hangi şartlarda Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğunu anlayacaksınız.

Sonra da şehit anaların, ve şehit babaların bacılarının acılarını hatta öksüz kalan çocuklarının, dullarının acıklı hikayesini bulacaksınız burada, ve birinci dünya savaşından yenik çıkan kahraman Türk ordumuzun, ve onun kahraman subaylarının ve kahraman Türk askerlerinin, bütün engellemelere rağmen hangi şartlar altında, bize içinde yaşadığımız bağımsızlık zevkini tattıran hür yaşamayı tattıran istiklal savaşına nasıl hazırlandığını bulacaksınız benim bu yazımda.

Sonra ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ün zamanında bu günkü hür yaşadığımız bağımsız laik Türk Cumhuriyeti kurdurmamak için iç düşmanlarla ve o günün padişah yanlılarıyla, iş birliği papan isyanlar çıkartanların veya o zamanki cahil savaflardan bıkmış halkımızı, menfaatları uğruna isyana teşvik edenlerin nasıl hareket ettiğini bulacaksınız bu yazımda, Deli baş Mehmet'in, Ermenek ilçesinde nasıl isyan çıkartmak isteyip de, sonra yine Ermenek ilçesinde ona büyük bir cesaretle karşı koyan yerli halka onun nasıl yenik düştüğünün bir belgesi olan olayların, gerçeğini göreceksiniz okuyacaksınız benim anne ve sonra zaman, zaman dayımdan dinlediğim anılarımdan derlediğim rahmetli anamın ağzından rahmetli Yemen gazisi İsmail dayımın ağzından dinleyip yazdığım bu yazılarımda.

İlgiyle ve zevkle bir solukta okuyacağınız bu özet halindeki yazımdan sanırım bu gün hür yaşadığınız şu vatanın, değerini sizler daha iyi anlayacaksınız. Ve sizler bu Cumhuriyeti bizlere bırakanlara şükran borcunuz olduğunu bir defa daha hissedeceksinizdir.

"KEBEN DİBİ" OLAYI VE DAYIMIN ANLATTIĞI YEMEN OLAYLARIYLA İGİLİ ANILARIM.

Aradan çok yıllar geçmiş olmasına rağmen unutulmayan Anadolu halkı arasında hatıraları olan, öyle bir yer vardır ki, o sizleri de bileceği gibi binlerce Anadolu Türk'ünün şehit olarak topraklarında yattığı Yemen çölleri.

Binlerce hatta tarihçilerin dediğine göre bu gün üç ordu olabilecek kadar çok Anadolu evladını, genç yaşında almış olan türkeleri desen hala kulaklarda çınlayıp duran Yemen çölleri, bu gün bile hala hiç unutulmamıştır, sanırım Anadolu halkı tarafından da asla bu unutulmayacaktır.

Bir Yemen gazisi olan İsmail dayımın anlattıklarından Yemen ve de, diğer kutsal topraklarımızın bulunduğu, Arabistan diyarlarını eskiden elinde tutmaya çalışan eski yıllardaki atalarımızı idare eden Osmanlı padişahları oraları kendi kontrolü altında tutabilmek için devamlı olarak gerek yerli halkıyla gerekse buralara göz koyanlarla devamlı mücadele etmişlerdir. Ve nice şehirlere kaleler yaptırmışlardır. Uzak yerleri yakın etmek için bu yerlere ulaşan tren yolları döşetmişlerdir. Fakat hiç bir zaman bu mukaddes toprakları Türkler düşman eline uzun yıllar teslim etmemiştir ta ki birinci dünya savaşına kadar.

Bu durum ta ki o zamanki Osmanlı ordusunun İngiliz ve onların savaş müttefikleri olan Fransız İtalyan ve diğer ülkelere yenildiği ve ellerinde tuttuğu topraklarının parçalandığı 1918 yılına kadar devam etmiştir ki bunu tarihi seven herkes çok iyi bilirdir.

Ya da o günlerde değeri devletlerce daha, yeni, yeni yeni anlaşılacak petrolün ile daha sonra da Yemen kıyılarından geçen Hindistan deniz yollarının değeri, o yıllarda birileri tarafından iyicene anlaşılincaya kadar sürmüştür.

Buraların değerini ve buraların önemini iyi kavramış olan İngilizler ve onların diğer müttefikleri olan Fransızlar göz koymuştur.

Bu bizim "oralarda hep çöldür, kumdur dediğimiz",ve oralarda pek çok bulunan oralarda petrolüne o yıllarda bizim pek önem vermediğimiz, onun yıllar sonra ne kadar çok önemli bir maden oluştuğu anlaşılacak Arabistan yarım adası topraklarını, İngilizler ve bunların diğer müttefikleri Osmanlıların elinden alabilmek için kıyasıya uğraşmıştıklarını sanırım herkes bilirdir.

Bu yerlerde çeşitli dalavereler çevrildiği, nasıl antartikalar çevirerek, bizlere dost görünün Arapların içlerine Lawrens ve bunun gibi çeşitli casusları sokulduğu, onları Osmanlılar aleyhine nasıl kışkırttığı Osmanlı'nın oralardaki görevli idarecileriyle yıllarca nasıl uğraşıldığı herkesçe malumdur.

Yemen gazisi İsmail dayım derdi ki oğlum Arapların o yıllardaki şeyhlerine ve söz sahibi Arap imamlarına, casuslar göndererek, çuvalarla altınlar saçmışlar, ve çeşitli vaatlerle onları kandırıp, buraların yerli halkını o zamanki bizim basiretsiz, Osmanlı idarecilerine karşı isyana teşvik etmişlerdir diyordu anlatırken Rahmetli Yemen gazisi İsmail dayım.

(Aynı konuları tarihçiler de yazmışlardır sizlerde biliyorsunuz.)

Nihayet gün gelmiş çatmış en sonunda onlar müttefik yaptıkları bir çok devletlerle birlikte, emellerine ulaşabilmek için buralardaki Osmanlı ordusuna Arapların da desteğiyle savaş açmışlar. Diye anlatırdı dayım. Bu tarihçiler de aynısını yazıyor.

Birinci dünya savaşında yedi cepheden saldıran İngilizler, Fransızlar ve İtalyanlar ve sonra Rusya,

daha sonra da bunların maşalığını yapan bizleri her zaman sırtımızdan vuran Ermeniler Ruslar ve en çok da onların işbirlikçisi olan Ermeni birlikleri, sonra düşmanla birlik olup kandırılmış olan Arapların da yardımı ile Yemen gibi yerlerde ve diğer cephelerde Osmanlıların askerlerini bizleri yenmişlerdir. Nihayet yüzyıllardır onların ellerinde tuttıkları Osmanlı toprakları onlardan (Osmanlılardan) alınmıştır. Sonra da buralarda bağımsızlık ilan edilinceye kadar kendi hakimiyetlerini kurmuşlardır bu topraklarda diyordu dayım, tıpkı tarihçilerin de yazdıkları gibi.

(Bu savaşlardan sadece Yemendeki savaşlarda ve buralara giden yollardaki şehit olmalarda en bu gün az üç orduyu kuracak kadar çok Anadolu genci oralarda şehit olmuştur diye yazıyor tarihçilerimiz). Dayımın anlattığına göre;

Bunların çoğu savaşlarda şehit olurken bu askerlerin büyük bir kısmı da, oralardaki savaşların olduğu cephelere giderken, daha gittikleri cephelere bile varamadan, yollarda uçsuz bucaksız çöllerdeki, susuzluktan, hastalıklardan, ve açlıktan ve de bunların en önemlisi, İngilizlerin askerleri ve casusları tarafından kışkırtılmış olan Arapların, zehirlediği vahalarda bulunan zehirli su kuyularından, içilen suların hastalanıp ölmüşlerdir diyordu rahmetli Yemen gazisi dayım Yemen anılarını anlatırken.

Tarihler yazıyor ki buralardaki savaş cephelerine Anadolu dan o yıllarda savaşmaya giden gençlerin, yüzde doksanı evine hiç geri dönememiştir. Ve oralarda şehit olup kalmışlardır. Dayım gibi Yemen'den geri dönmeyi başaranlar da, ya sakat kalmışlardır ya da çokları akli dengesini kaybetmişlerdir diyor tarih yazarları tıpkı rahmeti Yemen gazisi İsmail dayımın anlattığı gibi. Anadolu dan gönderilen pek çok ailenin, oralara savaşmaya gönderdiği çocukları geri gelemeyince, onlar için geride kalanlar onlar adına ağıtlar yakılmışlar, şehitleri adına çeşitli türküler söylenmeye başlamıştır Anadolu'nun her yerlerinde.

Yemen gazisi İsmail dayımın çok sevdiği bir türkü vardı. Herkesin bildiği Yemen türküsü bu türküyü onun ağzından çok dinledim. Ve Yemen gazisi İsmail dayım gerçek mi değil mi bilmem ama, bir defasında da bu türküyle ilgili bir hikaye bile anlatmıştı bana.

Hala bu türküler herkesin bildiği gibi Anadolu insanların duygulanarak dinlediği, "HAVADA BULUT YOK/BU NE DUMANDIR/MAHLEDE ÖLÜM YOK/BU NE ŞİVANDIR adlı türkü, günümüzde bile radyoların ve üzüntülü içki masalarının bile en acıklı Türkülerindendir.

Aradan çok uzun yıllar hatta asırlar geçse bile, hala her yerde söylenen bu türkünün, unutulmayıp devamlı söyleneceğine inanıyorum ben.

Türkünün aslı, aslında öğrendiğim kadarıyla bir ağıttır. Ama ağıt zamanla, söylene, söylene yanık bir türkü haline dönüşmüş meğerse.

Anadolu insanı tarafından çok sevilen bir türkü haline gelmiştir bu türkü nihayet. Çünkü Yemen'de ve Yemen yollarında binlerce Anadolu çocuğu bana göre gereksiz yere şehit olmuştur. Türkünün aslı, şimdi radyo kanallarında ve türkücülerin ağzında söylendiği gibi değilmiş dayımın dediğine göre.

Dayımın söylediğine göre gerçeği şu ki, Muşlu bir aile o yıllarda buraya askere gönderdiği çocuğundan bir gün haber alır.

Çocuğu Yemen yollarında ya da oralardaki savaşlardan birinde savaşırken pek çok genç gibi ölmüştür.

Bunu görevliler ilgililere yani onun akrabalarına bunu duyurmakta zorlanırlar. Haberi evdekilere verecek olan askeri ilgililer, düşünürler taşınırlar, sonunda çocuğun cepheden ailesine iade edilmiş olan bazı eşyalarını ve postallarını, ve bir de şehit düşen bu gencin künyesini, askere giderken kendi yanında götürdüğü çok özel işlemeli torbasına doldurup, bir gece sabaha karşı evlerinin kapısına bırakırlar ve kapıyı çalıp oradan uzaklaşırlar.

Sabahtan erkenden namaza kalkan şehit anası zilin sesini duyar, ve kalkıp gider kapıyı açar.

Bir de bakar ki, kapının önünde ne görsün, kapısının önünde oğlunun askere giderken götürdüğü üzeri işlemeli özel bir torbası duruyordur.

Annesi kapının esiğinde bulunan üzeri işlemeli torbaya dikkatli, dikkatli bakardır.

Gerçekten de gördüğü üzeri özel işlemeli torbanın oğlunun Yemen'e askere giderken götürdüğü biricik oğlunun torbası olduğunu anlamıştır.

Çünkü tezgahta işlenmiş torbanın üzerindeki işlemler kendi oymaklarının özel işaretlerini taşıyordur.

Anne önce sevinerek, oğlum gelmiş diye, sağa sola bakınır ve onu aramaya başlar.

Başlar ama, anne onu hiç bir yerde bulamaz eve geri dönüp onun kendilerine bir sürpriz yaptığını sanarak oğlunu beklemeye başlardır.

Beklerken, nerden aklına geldiyse, torbanın ağzını açmak gelir aklına ve torbanın ağzını hemen açar ve içindekileri dışarı çıkarır.

Çıkardıklarına bir de bakar ki annesi ne görsün, açtığı torbanın içinde bir çift parçalanmış kokuşmuş olan eskimiş postal ile, yine bir çift parçalanmış çorapla oğlunun öldüğüne dair künyesinden başka bir şey değildir torbanın içinden çıkanlar.

İşte şehit anası olan bu kadın o anda durumu anlar, ve ölen oğlunun arkasından askere giderken evde bıraktığı geliniyle beraber ağlamaya, ağıt yakmaya başlarlar. Dayımın anlattıklarına göre bizim de dinlediğimiz acıklı ağıt da, bu şekilde ortaya çıkmış meğerse.

YEMEN TÜRKÜSÜN TÜRKÜYE UYARLANMIŞ ŞEKLİ ŞÖYLEDİR.

Havada bulut yok bu ne dumandır

Mehlede ölüm yok bu ne şivandır

Bu yemen elleri ne de yamandır.

..../.....

Ano Yemen'dir gülü çemendir

Giden gelmiyor acep nedendir.

..../.....

Burası Muş'tur, yolu yokuştur

Giden gelmiyor acep ne iştir.

..../.....

Kışlanın önünde çalınır sazlar

Ayağım yalınayak yüreğim sızlar

Yemene gidene ağlasın kızlar.

Ano Yemen'dir gülü çemendir
Giden gelmiyor acep nedendir.

...../.....

Burası Muş'tur, yolu yokuştur,
Giden gelmiyor acep ne iştir.

...../.....

Kışlanın önünde redif sesi var,
Açın çantasını bakın nesi var,
Bir çift potin ile bir de fesi var.

...../.....

Ano Yemen'dir gülü çemendir
Giden gelmiyor acep nedendir.

...../.....

Burası Muş'tur, yolu yokuştur,
Giden gelmiyor acep ne iştir.

BU TÜRKÜN ASLI İSE, ŞÖYLEDİR.

Orası Huştur,

Yolu yokuştur

.... / ...

Giden gelmiyor,
Acep ne iştir.

.... / ...

Ah o Yemen'dir,
Gülü çemendir,

.... / ...

Giden gelmiyor
Acep nedendir.

"Keben dibi" öykümün, özeti ise şöyledir..

O zamanlarda Konya iline bağlı olan Ermenek ilçesinin halkından bir aile olan, Mutlular sülalesinden İsmail dayının Yemen'deki askerlik maceraları ile, yine onun en samimi arkadaşı olan ve bir müddet onunla birlikte acemi birliğinde askerlik yapan, dedem (ben yazarın dedesi) yine Ermenek 'li Tat Ahmetler sülalesinden Ahmet'in, önce Mısır'daki askerliği ve sonra Kanal Gazze savaşlarına katılması, daha sonra buradan memleketine gelip cumhuriyetin kuruluş yıllarında Delibaş Mehmet adamlarının, Ermenek'te çıkarmaya çalıştığı isyanda şehrin Keben dibi mevkesinde bastırılmasında aldığı görevleri

kapsamaktadır aşağıda anlatacağım rahmetli Yemen gazisi dayımdan ve yine rahmetli annemden bire bir dinlediğim bu konular.

Memleketimizin, yani anlatacağım olayların geçtiği zamanlarda Konya ilimize bağlı olan şehrimiz olan, Ermenek ilçesinin mahallerinden, keben dibi dediğimiz bir yer vardır.

Çok eski yıllarda şehrin kuş yuvasına benzer kayalar üzerinde kurulmuş evlerde mutaassıp bir hayat yaşayan, Mutlular sülalesinden Ahmet oğlu İsmail dayım, 1911 yılında yine onların bağ komşusu olan, fakat yaş yönünden ondan biraz daha büyük olan onun en samimi arkadaşı olan Tat Ahmetler sülalesinden olan Ahmet ile beraber bir gün beraberce askere giderler..

Ben bunu anlatırken annemin dediklerine göre konuşuyorum.

Onun için yaşça daha büyük olan diyorum, çünkü dedem nüfus kütüğüne çok geç yazılmış meğerse..

Benim dedem Ahmet ,o yıllardaki sürüp giden savaşlar ve bunun gibi daha başka bazı nedenlerden dolayı.

Hem Mutluların Ahmet oğlu İsmail dayım, hem de benim dedem olan Tat Oğlanlar sülalesinden Hüseyin oğlu olan, Ahmet dedem, askerlikteki acemiliklerini Ahmet oğlu İsmail ile birlikte, o zamanki Silifke sancağındaki acemi yetiştirme birliğinde beraberce yaptılar.

Sonra da bunlar, oradan savaşların olduğu çeşitli cephelere gönderilmek üzere önce Halep şehrine kadar beraber giderler ve daha sonra da buradan ayrılıp başka yerlere gönderirler. Bu iki arkadaşın buraya gelinceye kadar olan kaderleri onları birbirinden hiç ayırmazdır. Bunlar beraberce Silifke sancağındaki acemi birliğinde, beraber askerlik yaparlar ve acemilik devresini burada geçirirler. Ve daha sonra da, Halep şehrine kadar savaşa katılacakları cepheye gönderilmek üzere bunlar beraberce yolculuk ederler.

Fakat onların kaderleri en sonunda işte burada ayrılır. Yani onların kaderleri başka cephelere gitmek üzere yani ayrılacakları, o zaman bize bağlı olan, Suriye'nin Halep şehrinde değişirdir. Sağlığındayken şimdi onu rahmetle andığım İsmail dayımın, zaman, zaman bizlere ve daha başkalarına büyük bir kıvançla ve övünerek ve biraz da üzüntüleriyle anlattığına göre, adını taşıdığım dedem Ahmet askerlik yapmak için Halep şehrinde ondan ayrılarıdır.

Sonra buradan dedem Mısır'daki cephelere savaşmaya giden askerler arasında oralardaki yerlerde savaşmaya giderken, onun en yakın arkadaşı olan ve onunla ve de kendisiyle ilgili anılarını da bizlere anlatan Yemen gazisi İsmail dayımda, Halep de ondan ayrılarak o yıllarda Yemen'deki cephelerde sürüp giden savaşlara katılmaya giderdir. Anadolu dan giden, ve pek çok Anadolu gençleri gibi. İsmail dayımın bana anlattığına göre, Yemen yolcuları, gittiği Sana cephesine varıncaya kadar hep savaşlar ile, tuzaklar ile uğraşarak geçmiştir.

Gittiği birliğinin olduğu Yemen'in baş şehri Aden'e giden yol boyunca. Hep meşakkatli çölleri geçerler. Bu meşakketli yolculukta pek çok dağlar aşılır. pek çok çöller geçilir kendi anlattığına göre. Yollarda birçok olaylara tanık olurlar onlar giderlerken.

Bu Yemen'e askere giden İsmail dayımı askerlik yapacağı yerine götüreren öncü birlikte pek çok olaylar olmuş anlattığına göre.

Öncü birlikte cepheye savaşmaya giden ve bir asker olan bu Yemen gazisi İsmail dayımın askeri

daha gittikleri Yemen' nin baş şehri Sana' ya varamadan yolda çok kötü bir baskına uğrarlar bir gün. Bu baskında anlattığına göre İsmail dayım, Yolda kendilerine saldıran Arapların şeyhlerine esir düşerler yanındaki üç arkadaşıyla beraber ve bunlar daha esas birliklerine varamadan çöllerde zindana atılırlar. Çöllerde zindana atılan bu üç arkadaş, üç ay boyunca karanlık zindanda esaret çekerken, daha sonra tam iki buçuk yılı da, yine bunlar tutuklu birer mahkum olarak zindandan hiç farkı olmayan kuş yuvası gibi bir kayalığın üzerinde bulunan bir ceza evinde geçirirler.

Onların kaldığı zindanın ve tutuklu kaldıkları ceza evinin karanlık izbe yerlerinde kaldıkları müddet içinde onlar yaşlanırlar gencecik yaşlarında saçlarını ağartırlar. Ve onlar pe çok fazla eziyetler görürler. Bu kaldıkları ceza evinde tutuklu olarak üç koca yılı geçirirken.

Gazi İsmail dayım bunları bizlere anlatırken bu esaret altında geçirdiği, üç koca bir yılını, özellikle de zindanda geçirdiği o kötü günlerini, ve daha sonra gideceği yere varmadan onu adeta nasıl ihtiyarladığını saçlarının nasıl genç yaşta ağardığını, nasıl yaşlı biri olarak oradan çıktığını hep gözleri yaşlanarak anlatmıştır bizlere.

Onlar henüz daha on sekiz yaşında olan gazi İsmail dayım, oralarda hem tutsak olarak kaldığı zindan yaşamında, hem de, diğer tutsak yaşamındayken, çok çektiği eziyetlerinden daha on sekiz yaşında olmasına rağmen ihtiyar bir adam olup çıkmış meğerse.

Buna rağmen bunun bir Anadolu çocuğu olması ve onun gençliği ve onun hala var olan içindeki iman kuvveti, onu bu sefaletlerde bile öldürmemiş, en sonunda bazı nedenlerden dolayı kurtulduğu bu Arapların elindeki mahkumiyetinden sonra, yeniden askerliğine kaldığı yerden devam etmiş cepheye gitmiş de.

Tutsak alınmasından tam üç yıl sonra, yani onlar 1914 yılında bazı nedenlerden dolayı tutsaklıktan bırakılarak, tekrar eski birliğine yani Sana' ya geri gönderilmişler ve burada yeniden savaflara katılmışlar. Tutsaklıktan sonra gittiği askeri birliğinde, 1918 yılına kadar kalmış dayım.

Yemen 'deki gönderildiği askeri birliğinde, savaflar bitip anlaşmalar yapıncaya kadar Yemeni ele geçirmeye çalışan düşman kuvvetleriyle onların işbirlikçisi Arap askerleriyle kahramanca savaşmış ve askerlik yapmış.

Çeşitli askerlik hizmetlerde sıradan bir asker olarak görevler alan ve kendi dediğine göre, Osmanlı İngiliz savaflarına ve isyancı Araplardan Şeyh Hüseyin'e karşı yapılan savaflara katılmış ve nice kahranlıklar göstermiş buradan sağ olarak geri dönebilen İsmail dayım.

1916 yılında, Arapları Osmanlı idaresine karşı isyana teşvik eden, Arap İsyancıların lideri olan Şeyh Hüseyin ve İngiliz birliklerine karşı savaşırken bitmiş onun askerliği.

Sonunda Sevr antlaşmasıyla, 1918 yılında da, bir yemen gazisi olarak oralardan kendi memleketine sağ salim geri dönmeyi başarmış.

Kendisi bir Yemen gazisi İsmail dayım, bir gazi olarak geri döndükten sonra evlenerek kendine mutlu bir yuva kurmuş.

Fakat evlendiği eşinden çocukları olmayınca, mutluluğu eşinin üzerine kuma getirmekte arar. Yeniden başka biriyle evlenir. Artık bu eşinden olan çocukları ile beraber, memleketi olan Ermenek'te hayatını devam ettirir.

İsmail dayımın bundan sonraki bütün ömrü, çevresine bulunan benim gibi çocuklara ve büyüklere

yedi yıl boyunca kaldığı Yemen'deki askerlik hayatını ve esaret hayatını önüne gelen benim gibi her yaştan kişilere anlatarak geçer.

Onun Yemen'de geçirdiği askerlik ve esaret hatıralarını zevkle ve merakla dinleyenlerden biri de bendim.

Çocukluğumda yani ben orta okul yıllarımda ve onun sağlığında bana anlattığı yıllarda ne çok hikayelerini dinlemiştim bağ bahçe aralarındaki ceviz ağaçlarının koyu gölgelerinde.

İsmail dayımın, bağ komşusu olan benim dedem Ahmet, onun onunsa en samimi arkadaşı olan Ahmet dedem ise, sağlığında İsmail dayımın hatıralarını bana anlatmalarından ve annemin bana anlatmalarından (yani benim dedem ise), askere gitmeden önce evli ve de, dört beş yaşında, Seyde adında bir kız çocuğunun babasıymış.

Bu dedem de, İsmail dayım ile beraber, Ermenek'teki evlerinden alınıp askere götürülmeden önce, dört beş yaşına gelmiş olan ve kendisi benim annem olan bir kızıyla yaşamış., Ve Ahmet dedem onu yani kızı olan annemi çok severmiş.

Ama ne yazık ki o günlerde Osmanlı ordularında,o yıllarda savaşmak için çok askere ihtiyaç hasil olduğundan dedem de, diğerleri gibi dedem bir gün İsmail dayımla beraber askere çağırılmışlar. Diğerleri gibi onu da, bu evliymiş ya da yaşlıymış falan denmeden askere alınmışlar götürmüşler ve çeşitli cephelerde savaşların içine sokmuşlar.

O yıllarda pek çok Anadolu'nun çocuğunun askere alınması gibi.

Aslında benim göbek adını taşıdığım bu dedem Ahmet'in, gerçekteki esas yaşı, askere giden diğerlerine nazaran daha büyükmüş. Fakat o yıllarda sürüp giden savaşların pek çokluğu düşünülerek, Dedemi doğduğunda anne babası askere geç gitmesi için ya da hiç gönderilmemesi için, kütüğe onu bilere küçük yazdırılmışlar, bilerek ya da hiç bilmeyerek bu meçhul.

Bunun için ' de Ahmet dedem, askere giden diğerlerine göre, askere geç alınmış ve götürüldüğünde hem yaşlı hem de evliymiş ve bir de kendisi annem olan kızı varmış.

İşte bu dedem olan Ahmet'in hayatı için anlatan, ve onun en samimi arkadaşı İsmail olan dayım sağlığında ve sonra kendisini bana anlatan kişi olan annem gibi kişilerin, bize bazı zaman anlattığına göre dedem, 1914 yılına kadar, Mısırın asayışı ile uğraşan birliklerin içinde askerlik yapmış sonra da buralardaki savaşlarda şehit düşmeden geri gelmiş.

1914 yılında kanal harbi çıkınca, hemşerisi yedek Ast. Teğmen Aslan bey' in emrinde buralardaki sürüp giden savaşlara katılmış ve bu savaşlarda pek çok kahramanlık örneği göstermiş anlattıklarına göre.

Onun Mısır ve kanal boylarındaki savaşlarda bir er olarak verdiği pek çok kahramanlık örneği ona, savaştan sonra onbaşıklık rütbesini kazandırmış.

Ayrıca kendisine bir hatıra olarak da çok güzel bir de ben de pek çok anısı olan zaman, zaman bir oyuncak gibi gizlice oynadığım bizzat gördüğüm fildişi kabzalı toplu tabancayı hediye etmişler bu anlattığım dedeme.

Fakat onların İngiliz askerleriyle girdiği, kanal savaşları her şeye rağmen kazanılamayınca, oradan geri çekilmişler, İngiliz askerleriyle olan savaşı kaybeden diğer Osmanlı askerleri ile beraber o da, oradan geri çekilen askerlerle beraber geriye Gazze'ye geri gelmişler.

Dedem burada onbaşı Ahmet olarak, daha sonra, burada da yine İngiliz askerlerine karşı iki kez Gazze savaşlarına katılarak savaşmış.

Ve sonra yine oradaki savaşlarda da, da pek çok kahramanlık örneklerini gösterirken, bu savaşlarda kahramanlık göstermiş kendisi subaylarca sevilen bir onbaşı asker olur çıkar ve en sonunda buradaki savaşlardan.

Annemin öz babası olan benim göbek adım olan bu onbaşı Ahmet sonunda bu kahramanlıkları sonunda, ona savaştığı yıllarda Mustafa Kemal Atatürk'ün o yıllarda Bağdat' da Yıldırım orduları baş kumandanyken kurduğu muhafız alayında, asker olarak girmesini sağlamış.

İşte o sıralarda, o zaman bize bağlı olan, Irak Bağdat' daki, yıldırım orduları baş komutanı olan, büyük önder Mustafa Kemal Atatürk paşamız, Yıldırım orduları baş komutanlığından istifa edip, İstanbul'a dönme kararı alınca, bu anlattığım dedem Ahmet'in de askerliği orada son bulmuş askerlikten terhis olup o da pekçok asker gibi evine dönmüş.

Onun buradaki görevlerinden elde ettiği tek şey ise, onun çok sevdiği paşasının kendisine verdiği imzalı tek bir resmi olmuş.

(Bu resmin kıymetini ben bilemediğim için, orta okul yıllarında, dedemden hatıra kalan bu resmi defterime yapıştırarak hasar görmesine neden olduğum için şimdi bundan çok üzgünüm.)

Onbaşı Ahmet dedem memleketine, Mısır'dan kazandığı bir heybe dolusu altınlar, ve savaşta kullandığı üzeri arapça yazılı kılıçlar ve askerlikten sonra Suriye'den aldığı diğer hediyeler ile birlikte evine döner.

Ayrıca dönerken askere gidişinde geride bıraktığı eşine ve kızına, Bağdat işi gümüş takılar alır. Babasına da gümüş bir de tabaka ve kallevi kahve fincanı takımı alır dönerdir.

Ahmet dedem memleketine savaş bitip döndüğünde, biricik kızı olan Seyde annem artık birhayli büyümüştür.,Nerdeyse evlenme çağına gelmiştir. Ahmet dedem ile onun eşi yaşlılıklarından dolayı bir daha , başka bir çocuk yapmaya cesaret edemezler..Bu nedenle annem tek çocuk olarak kalır.

Çünkü onlar artık çok yaşlanmıştı. Onlar yeniden çocuk yapma zamanını çoktan geçirmişlerdir. Çünkü saten yaşı askere gittiğinde de büyük olan, Ahmet dedemi askerlik çok yormuştur ve iyicene yıpratmıştır.

Saçları ağarmış beli bükülmüştür. Sakalları kırçillaşmıştır hayata küsmüş gibi biridir adeta.

Onu bekleyen geri döneceğinden çoktan ümidini kesmek üzere olan eşi de o yıllarda en az onun gibidir. O da artık onun kadar yaşlanmıştı, yıpranmıştır. Ve o da çoktan yeniden çocuk yapma zamanını geçirmiştir.

Ahmet dedem Mısır ve Gazze tarafındaki yaptığı askerliğinden döndükten sonra, uzun bir süre memleketindeki evinde dinlenmeye çekilmiş.

Kendini toparlayıp, kendine gelince, normal yaşamına ailesiyle birlikte mutlu bir şekilde devam etmeye başlamış artık.

Çok sevdiği annem olan biricik kızı Seyde evde yalnız olmasın diye, biri erkek, diğeri de kız çocuğu olan, babası Çanakkale'de şehitlik mertebesine erişmiş iki öksüz çocuğun bakımını üzerlerine almışlar. Bunların her ikisinin de babaları, Çanakkale'deki çeşitli milletin askerlerinden oluşan, Gelibolu'daki düşmana karşı verilen, olağan üstü kanlı geçen savaşlarda kahramanca çarpışıp şehit olmuşlardır.

Pek çok şehidimiz gibi.

Onlar bunların öksüz kalan çocuklarını, hiç düşünmeden evlatlık edinmişler kendilerine. Çünkü bunların babaları, Çanakkale savaşında, kahramaca düşmana karşı savaşarak bu vatan için ölmüşlerdir.

Kahramanca vatanları için savaşmış, bu vatan için ölmüş askerlerimizin, öksüz kalmış olan ayrıca da üvey baba eline geçmiş olan çocuklarıdır onlar çünkü.

Üstelik bunların babaları şehit olunca, dul kalan anaları da başkalarıyla evlenmiş, onlar üvey baba eline düşmüşlerdir ki, hayatta kalıp geçinebilmek için anneleri bunu yapmaya mecbur kalmıştır. Üvey babaları desen zalimdir, acımasızdır ve çocuklara da, hiçte iyi muamele yapmamaktadır.

Dedem Ahmet'in kendinin ise, askerlik yaptığı Mısır'dan getirdiği çok miktarda ve hepsinin geçimine yetecek kadar altını olduğu için, onlara yeterince bakacak saten gücü vardır.

Onun için, Ahmet dedem ve eşi Emine, hiç tereddüt etmeden, bu iki öksüz çocuğu, evlerine besleme olarak yanlarına almışlar.

Besleme olarak, yanlarına aldıkları babası Çanakkale'de şehit olan erkek çocuğunun adı benim babamdır Bostan oğullarından Mehmet'tir .

Kız çocuğunun adı ise, yine kendi kızının adı gibi, onun da adı Seyde'dir. Üvey evlat olarak evlerine aldıkları beslemeleri Dikiciler sülalesinden Seyde de, aynı zamanda Ahmet dedemin kızının yani annemin hem yaşıtı, hem de çok samimi bir arkadaşdır.

Dedem Ahmet, Mısır taraflarında askerde iken, toplayıp getirdiği altınları ile, daha sonra tarlalar, bahçeler ve yaylalar satın alarak kendilerine de, sığabilecekleri yeni büyük bir ev yaptırmışlar, bu evde varlıklı zengin bir aile olarak yaşamaya başlamışlardır.

Dedem yanlarına aldığı bu erkek çocuğunu yani babamı annemle evlendirerek kendisini iç güveysi yapmış.

Ahmet dedem annemin anlattığına göre, altınlarını günlük harcadıktan sonra geride kalan altınlarını ise, her akşam koyduğu sandıktan çıkarıp, onları tek, tek sayar, sonra da bunları dışlerinin arasında sahte olup olmadığına bakar sandığına tekrar geri koyarmış.. (Bunu da diğerleri gibi, rahmetli annem anlatmıştı sağlığındaiken bana.)

İçerine altınlarını koyduğu üzeri işlemeli bu özel sandık, hala evimizde onlardan kalan hatıra olarak dururdu. Ama her şeye içindeki altınlar yok olmuş bir gün. Ben desen sandığını gördüm ama içindekileri hiç görmedim.

Tıpkı içindekilerin daha sonraları, dedemin ölümüyle birlikte birden bire yok oluverdiği gibi yok oldular gençliğimizde ben ve kardeşlerim çok aradık belki bir yerde gömülüdür diye ama bulamadık.

Ahmet dedem daha sonra, kendi yanında besleme olarak aldığı besleme Mehmet'i, iç güvesi yaparak, biricik kızı olan annem Seyde' yi onunla evlendirirler.

Yani evlatlık olarak yanına aldığı genç olan Mehmet'i, kendine iç güveysi yaparak, onu biricik kızı Seyde'ye damat yapar en sonunda.

Sonra da kızının arkadaşı olan, besleme Seyde'yi de, sevdiği bir başka gençle evlendirerek, her ikisinin de yuvasını yapmış olur. olurlar o yıllarda Ahmet dedem.

Fakat zaman gelir, Konya ilinin Valisi olan İbradılı Cemal beyin, Mustafa Kemal Paşanın her yerde o

yıllarda kurdurmaya çalıştığı, Kuvaa-yı milliye nin kurucularına ve teşkilatlanmalarına karşı olan, kötüleyici teşebbüsleri ve engelleyici faaliyetleri başlar.

Konya ilinde ve Konya çevresindeki şehirlerde köylerde kasabalarda.

Vali Cemal paşa ve adamları halkın içine çıkararak, halkın cahil kesiminden, ve bazı onun gibi düşünen imamlar gibi etkili kişilerinden ve cahil insanlardan da yararlanmaya başlayarak, halkı ulu önder Atatürk ün her yerde kurmaya çalıştığı kuvaa-yı milliyecilere karşı kışkırtması ve Konya'da ve çevresinde kuvaa-yı milliye teşkilatını kurdurmamak için kendi gibi düşünenlerle birlikte bütün gücüyle uğraşmaya başlaması sonucunda her yerde isyanlar çıkaran Mustafa Kemal Atatürk e taraf olan, askerlere karşı savaştan Asi Delibaş Mehmet ve adamları oluşur memlekette.

Dayımın ve annemin anlattığına göre,(Gerçi bunu tarihçiler de yazmıştırc)

Koyu bir padişah Vahdettin ve damat Ferit paşa hükümeti yanlısı olan vali Cemal bey ,o yıllarda makamını kaybetmemek için ve padişah Vahdettin ile, onun emri altındaki Damat Ferit paşa hükümetine yaranmak için, her türlü çareye baş vurarak halkı, devamlı olarak Mustafa Kemal paşanın o yıllarda, kurmaya çalıştığı yeni hükümete ve İstiklal ve kurtuluş savaşını başlatacak olan Kuvaa-yı milliyeciler aleyhine kışkırtmaya başlamış olduğu söylenir.

Vali cemal beyin halkı kışkırtmaları başlamasından sonra, halkın arasında, başını Konya iline bağlı Çumra ilçesinin Ali bey Hüyüğü köyünden, deli baş Mehmet denen eşkiya birinin çektiği, Deli baş isyanının her tarafta çıkmış olduğu, bunların adamlarının diğer şehirlerde yaptığı gibi, Ermenek şehrini de basacağı ve halkın elinde bulunan parasını ve altınlarını zorla alacağı sonra da şehrin idaresini ele geçireceği söylentileri şehirdeki halk arasında yayılmaya başlar,

Ermenek halkının arasındaki söylentilere göre.

Bu asi Deli baş Mehmet adındaki kişi, Çumra'nın Ali bey hüyüğü köyünden çıkan bir eşkiyadır. Daha önce Çumra ilçesini ve Konya'yı bastığı, hatta Konya merkez komutanını bile esir aldığı söylentileri dilden dile halk arasında hızla yayıldığını anlatırdı dayım.

Ermenek şehrini de, tıpkı oralar gibi, silah zoruyla basacağı, şehirdeki halkı ve şehirdeki resmi idareyi, kendi hakimiyeti altına alacakları, halka işkenceler yaparak malına mülküne her şeylerine koyacağı parasını altınını neyi varsa, hepsine el koyacağı söylentileri yayılır durur benim Dedemin yaşadığı Ermenek halkın arasında.

Dayımın söylediklerine göre, bu kötü haberler, nasıl olduysa Ankara'daki yeni kurulan meclise kadar gidince, Mustafa Kemal paşamız yine bir Ermenek'li olan, o sıradaki kurucu mecliste görevli bulunan, Konya Millet vekili birini, İsyanın çıkarılacağı söylentileri yayılan Ermenek'e göndererek, Burada çıkacak delibaş isyanını ilçede Kuvva-ı milliye cemiyeti kurarak,Şehrin ileri gelenlerinden yeni edineceği arkadaşları ile birlik olup bastırmasını istemiş isyan çıkmadan evvel.

Hem de o güne kadar bu şehirde kurulmamış olan Ermenek'te kuva-yı milliye cemiyetinin de bu vesileyle kurulmasını emretmiş ulu önder.

Bunun üzerine, Ermenek'e gelen bu görevli, Ermenek te, ilk önce Kuvaa-yı milliye cemiyetinin teşkilatını kurar, Ermenek'in ileri gelen ve sözü geçen adamlarıyla bir araya gelip kurarlar bunu. Arkasından da Emekli Bnb. V... bey ve arkadaşlarının yardımı ile, isyanın batırılması için, gönüllüler toplanmaya başlamışlar şehirde ve çevrede.

Bu gönüllü toplama işinde, emekli bnb.V.... beyle beraber, dedem Ahmet ve arkadaşları da görev aldığını söylerler.

Ahmet dedem Emekli bir binbaşı olan V.... bey ile beraber, kapı, kapı dolaşarak, hatta yakın köylerden bile, adamlar toplamaya başlarlar asilere karşı koymak ve onları Ermenek şehrine sokmamak için anlatılana göre.

Bu adam toplama işinde, adamların kiminin ailesine altın, kimilerine para yardımı yaparak, kimilerine de hiç bir şey ödenmeden, gönüllü olarak eli silah tutan kim varsa toplarlar şehirdeki bir handa biriktirirler. Dedemin (yani Mısır ve Gazze savaşları gazisi onb. Ahmet) de, Mısırdan getirdiği altınlarının pek çoğunun bu gönüllü toplama işinde kullanırlar bildiğim kadarıyla.

Hatta pek çoğu gibi, Ahmet de, dedem de bütün parasını bu iş için verir isteyerek ya da istemeyerek tahminimize göre.

Belki de bu dedem, o yıllarda Mısır'dan zengin olarak döndüğü için, şehri basacak olan asilerden, en çok o korkmaktaydı bunu kim bilir.

O yıllarda Delibaş Mehmet adıyla ün yapmış olan bu adam Ermenek ilçesinin Fariske köyünden namı bir kişi olan Aslan Mehmet' i kandırır onu kendi yanına alarak bu yörelerdeki eşkıyaların başına kumandan yapar.

Bu asinin komutasında köylerden Hadim Bozkır gibi yerlerden kandırılıp getirilen kandırılmış Atatürk düşmanı Cumhuriyet düşmanı cahil insanlar, Silahlanır ve Aslan Mehmet komutasında Ermenek şehrini basmak oradaki karakolları işgal etmek, ceza evlerindeki mahkumları falan ceza evinden çıkarıp kendi saflarına katmak ve şehir halkından haraç almak üzere Ermenek ilçesinin kuzey girişindeki Keben dibi deneni yere bir sabah erkenden gelirler.

Bu arada, Delibaş Mehmet'in sağ kolu olan isyancıların başı komutan olan Aslan Mehmet deneni kişi Ermenek'te şehri basarken halk tarafından büyük bir direnişle karşılaştığını öğrenir. Karamandaki esas liderleri olan Delibaş Mehmet'e, haber gönderir ve ondan yardım için ek kuvvetler ister kendisine.

Haber alan bu Deli baş Mehmet kendisine gelen bu haber üzerine, Çumra'nın Ali bey hüyükü köyünden olan ve çeşitli yerlerden topladığı ona bağlı olan asi diğer adamlarını da alarak, karaman üzerinden atlarla Ermenek'e doğru derhal hareket ederler.

Nihayet Aslan Mehmet deneni asinin kendi adamları da, Katranlı ve Din debol deneni köyden çıkarak Ermenek'e doğru hareket ederler. Delibaş Mehmet'e bağlı her iki isyancı gurubu da, Ermenek'in Karaman yaya yolu çıkışındaki, bu "Kebe dibi" deneni yerinen başında buluşur, ve Ermenek'e bir sabah saldırmak ve Ermenek'deki idareyi ele almak için, işgal etmek üzere bir sabah vakti birleşirler. "Bu olayların geçtiği Kebe dibi deneni bu yerler, Ermenek ilçesinin kuzeyinde, Karaman ilçesine ve yürüklerin her yaz göç ettiği yaylalara giden yolun çıkışında bulunan, bulunduğu yerin ise her tarafının yalçın kayalık olduğu bir yerdir.

Kayalıkların yüzeyinde, helenistik çağlardan kalma, pek çok kaya mağaraları ve çok bol miktarda da, inler ve eski insanların elleriyle oyduğu oyuklarla kaya mezarlarıyla dolu bir yerdir.

Buraların her tarafı, çıkılamayacak kadar yüksek ve de, her yeri yalçın kayalıktır".

İşte burada asiler yeni gelenler ile birleşerek, büyük bir kalabalık oluşturaran Atatürk ve kuva-yı milliyeci

düşmanı Cumhuriyet düşmanı olan başı bozuk Deli baş Mehmet'e bağlı eşkiyalar, Diğer bir çok yerlerde yaptıkları gibi, Ermenek şehrini de basmak isterler.

Şehirdeki idarecileri, ve yönetimi teslim almak ve şehrin idarecilerini tutuklayıp, sonra da şehri tamamen adamlarıyla zabdetmek için, hepsi birden bu dediğimiz yerden şehre doğru harekete geçerler. Fakat bu arada, evlerden sonra yakın olan köy mezra gibi her yerlerden toplanmış olan şehirdeki insanlar bulabildikleri silahlar ile, ya kazma kürek ile şehirdeki gönüllülerin toplandığı Handan uraya gelmişlerdir.

Ermenek'in gönüllüleri de onlarla orada savaşmaya ve Ermenek'e asileri sokmamaya sonuna kadar hazırdırlar ve yeterince silahlı adamlar toplanmış asilerle savaşmaya dövüşmeye gelmişlerdir Keben dibine.

Sonunda işte bu keben dibi dediğimiz bu yerde, iki gurup arasında bir tarafta Mustafa Kemal ve cumhuriyet düşmanı asiler, diğer tarafta asileri şehre sokmamaya kararlı gönüllü olup asileri şehre sokmak istemeyen, Atatürkçü ve cumhuriyetçi Ermenek halkı vardır.

Onların arasında "Keben dibi" denen bu yerlerde kanlı, ve oldukça sert ve de çok çetin geçen, bir iç savaş çatışması başlar artık bu yerde.

Buradaki oldukça kanlı geçen çatışmalardaki, bu kıran kırana geçen çatışmalar, tarih kitaplarına bile konu olan kanlı bir iç çatışmadır.

Aslında buradaki savaş, düşmana karşı yapılmış değildir.

Ama, ondan daha da çok önemlisi, bu iki kardeş gurup arasındaki düşmanca yapılan buradaki kanlı savaş aslında cumhuriyet yanlılarıyla, cumhuriyeti istemeyenlerin yaptığı bir iç savaştır.

Buradaki yaşanan bu iç çatışmada, şeriat ve padişah yanlısı olan ve Cumhuriyet idaresinin memlekette kurulmasını istemeyenler ile, Cumhuriyetin kurulmasını isteyen kuva-i milliyeye yanlıları arasındaki bir çatışmadır.

Kebedibi mevkiinde meydana gelen bu kanlı çatışmada her iki taraftan da pek çok adamlar ölürken, pek çokları da oradaki çatışmalarda yaralanırlar. Onlardan yani asilerden yaralananlar, kendilerini kurtarabilmek için, kendilerini korumak ve yaralılarını tedavi etmek için, oralarda bulunan Helenistik zamandan kalma, inlerin içlerine mağaralara atarlar kendilerini.

Bu mağaralarda onların çoğu, yaralısının yarasına bile bakmadan, yaralısı oracıkta ölürken, çoğu da günlerce yaralı olarak orada kalır mağaralarda inlerin içlerinde çürür giderler.

Şehri korumaya çalışanlar ise yaralılarını, çatışmanın olduğu yerin yakınındaki evlerde bekleyen şehir halkına teslim edilerek şehir halkı kendi yaralılarına sahip çıkar ve yaralısını evine götürüp tedavi ederler.

Bu çatışmaya katılanlar arasında şehre asileri sokmamaya çalışan Ahmet dedem de vardır ve onların buradaki kanlı savaşını kızı olan annem de gözleri yaşlı korku içinde şehirdeki evlerden birinde izlemektedir.

Dedem bu çatışmada Aslan Mehmet i yaralar fakat Aslan Mehmet yaralı olarak orada bulunan kayaların arasına kendini gizler ateş ederek dedemi öldürür. Bir çok savaşlar görüp de ölmeyen dedem burada can verir.

Fakat buradaki iç çatışmalarında ölen bir tek o değildir. En başta asilerin birçok adamlarından da pek

çokları ölürken onların başı olan Ermenek ilçesinin Fariske yöresinden olan Aslan Mehmet dediğimiz dedemi öldüren asi (Mehmet sonunda yaralı olarak saklandığı taşların arasından yaralı vaziyette yakalanır ve oradan götürülüp hapse atılır.

Daha sonra da bu şahıs, mahkeme kararıyla 19 Ekim 1920 tarihinde, şehir meydanında asılı olarak idam edilmiş olur.

Bu tarihi çatışmada her şeye rağmen, şehir Aslan Mehmet ve Delibaş Mehmet asilere teslim edilmez.

Onların pek çoğu bu çatışmada oracıkta ölürken, pek çoğu da bir fırsat bulup Karaman'a doğru geri kaçır dağılırlar.

Bu olaydan sonra da, bu yörede bir daha hiçbir isyan olmaz liderleri için ise, kimi onu öldü derken, kimileri de onu yanında bazı silah arkadaşlarıyla beraber, Silifke istikametine kaçıp, Fransızlara sığındığı haberleri yayılır demişti bana bu olayları gözleri yaş içinde anlatan babasının öldürülmesine bizzat şahit olan rahmetli annem.

Bu çatışmaya katılan Deli baş Mehmet'e bağlı isyancı asiler, çatışma sırasında yaralıları bile mağaralarda inlerde bırakarak kaçarlar ve bir daha da onlar geri dönmezler ve yaralı olanları bile aramazlar.

Onlar yaralıları aramadığı gibi Ermenek halkı da onların çoğunu bu mağaralarda kendi kaderine terk ederler.

Bunların mağaralarda inlerde bulunan, ölümlerinin ve de, kaçamayan yaralıların çoğunu gece olunca, oralarda o yıllarda pek çok olan ve geceleri doluğan taraftaki sırtlanlar tarafından parçalanarak, onlara geceleri yem olurlar.

Çünkü halk, onların ne yaralısına bakar, ne de onların ölüsüne sahip çıkmışlar bu olayda. Halka ibred-i alem olsun diye, yaralı olan liderlerinden birini asmak için yakalamaktan başka tabi. Daha sonra ben ve arkadaşlarım orta okul çağlarında iken, okul ve mahalle arkadaşlarımızla oralara giderdik.

Bu olayların olduğu yerlerde dolaşır inlerin içine girer çıkardık.

Gerçekten de, benim çocukluğumun olduğu yıllarda bizim şehrin bu Keben dibi denen yerdeki Helenistik çağlardan kalma inlerin içinde pek çok insan kemiklerinin yığınlarını ve kafataslarını görür onlarla oynardık.

Sonra da ben çocuk aklımla onlara bakarak, dedemi öldüren o asilere, sonra isyancılara lanetler okurdum.

Bu isyancılarla olan çatışmalarda ölen insanlar, ve sonra onlarla beraber şehit olan dedem Ahmet ve diğerleri sonra da, komutanları halen bu şehrimizin girişindeki, Musaalla dediğimiz mezarlıkta yatmaktadırlar, anıtı bile olmadan.

İşte memleket 'ini kahramanca savaşarak burada asilerden korumak için orada şehit olan onlar, Mısır'da ve de Gazze' de, düşman kurşunu ile ölmemişler ama, burada düşmana yataklık eden, bir avuç İsyancı asilerin, kör kurşunu ile ölmüşlerdi.

Anlattığım bu olaylar tamamen bana annem tarafından anlatılan gerçeğe dayalı olan olaylardır.

Ben orta okul çağlarında iken hemen, hemen hepsi rahmetli anamdan ve rahmetli dedemin de arkadaşı olan Yemen gazisi Mutluların oğlu denen İsmail dayının sağlığında, zaman, zaman çeşitli yerlerde ve de çeşitli ortamlar içinde bizleri başına toplayarak anlattıklarına dayanmaktadır.

Bana rahmetli anam ve rahmetli Yemen gazisi İsmail dayı tarafından orta okul çağlarında anlatılanlar, sonra gerçekler ne derecede doğrudur, onu bir tek Tanrı bir de, bana anlatanlar bilir ama aklımda kalanlar ve unutamadıklarım bunlardır.

Fakat ben bana anlatılanlardan aklımda kalanları, burada toparlayarak sadece bir özet halinde yazmaya çalıştım.

Burada sizlerin okuması için yazdığım bu gerçeklere dayanarak geçen bütün olaylar, bizzat rahmetli olmuş olan annemin kendi ağzından ve yine onun gibi rahmetli olmuş olan mutluların Yemen gazisi olan Ahmet oğlu İsmail dayımın kendi ağzından zaman, zaman işittiklerime dayanmaktadır.

Tabi bu arada olayları sahiplerinden bire, bir dinlediğim zamanlar ile, bu yazımı yazdığım zamanlar arasında oldukça nerdeyse bir ömür diyebilecek, çok uzun yıllarım geçmiştir.

Bu anılarımdan dolayı sürçü lisan ettim ise af ola.22.09.2012

Yazan

Yüksel Şanlı er